

Práce se pokouší přistoupit k osobnosti Karla Slavoje Amerlinga a jeho díla jako k celku, jež tkví svými východisky v myšlenkových procesech a jejich praktickém naplňování v druhé, v terminologii M. Hrocha tzv. agitační, fázi národního obrození. Amerlingovy snahy totiž anachronicky, v době pozměněné společenské situace, rozvíjejí postupy a vize, jež byly pro tuto fázi národně emancipačního úsilí v oblasti kultury a vědy příznačné.

Všímáme si Amerlingova pokusu na poli beletrie, vydavatelských aktivit, tvorby a užívání vědeckého názvosloví, syntetického přístupu k vědě, organizace školství a pedagogiky, jeho pojetí historismu i pokusu o duchovní obrodu společnosti, jež měla být realizována bratrstvem náboženského charakteru. Snažíme se přitom nalézt společné jmenovatele všech těchto činností a zároveň upozorňujeme na jejich vysoce idealistický a spekulativní základ, který znemožnil praktickou realizaci či uplatnění většiny z nich.

Pokoušíme se doložit, proč společnost druhé poloviny 19. století na Amerlingovy koncepty a návrhy nereflektovala a proč jejich tvůrce „odsoudila“ do role živého pomníku obrozených snah.